Lei 0,70

Meridiane

V. EM. GALAN

PRIMA INSEMNARE A INGINERULUI SIE FAN-SI

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

Meridiane

V. EM. GALAN

PRIMA ÎNSEMNARE A INGINERULUI SIE FAN-SI

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ

Responsabil de carte: R. Joil
Tehnoredactor: S. Malcaş
Corector: C. Costescu

Dat la cules 26.10.54. Bun de tipar 9.XII.54. Tiraj 10.100 ex. Hirtie semi velină ed. mată de 65 gr. m.p. Ft. 700×1000/32. Coli ed. 1,89. Coli de tipar 2. Prețul unui exemplar 0,70 lei. Ediția I. Comanda nr. 1554. A. nr. 02638. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 R.

Tiparul executat sub com. nr. 909 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", București R.P.R.

CUVINT INAINTE

V. Em. Galan n-a debutat în literatură de mult timp; el s-a impus totuși, prin valoroasele sale lucrări, ca un fruntaș al scrisului nostru contemporan. Perimetrul observației sale e vast, cuprinzînd aspecte din trecutul și prezentul patriei noastre.

Romanul Zorii Robilor *este o mărturie plină de mînie despre samavolnicele așezări sociale ale trecutului și o avîntată evocare a răscoalelor țărănești de la 1907 dintr-unul din satele Moldovei. Meritul autorului constă nu numai în înfățișarea cu relief a unor chipuri de țărani obidiți ca Gheorghe Dima, Voicu Fomete sau Anghel Gradic, care, nemaiputînd îndura nedreptățile exploatării s-au răzvrătit, ci și în pre-*

zentarea alianței de clasă dintre muncitorii de la orașe și țărănimea obidită, prin sprijinul pe care țăranii răsculați l-au primit din partea ceferiștilor gării Pașcani. Lucrarea lui V. Em. Galan — alături de operele altor scriitori închinate acestei teme — contribuie, astfel, la înțelegerea justă a răscoalelor țărănești de la începutul acestui veac.

Memoriile agentului electoral Teică Pasăre *sînt o satirizare, cu savuroasă vervă, a moravurilor electorale burghezo-moșierești.*

Din realitatea de azi, scriitorul s-a oprit îndeosebi asupra procesului de transformare socialistă a agriculturii. După Calul lui moș Eftimie, *povestire inspirată de înființarea celor dintîi gospodării colective, V. Em. Galan a publicat recent primul volum al romanului* Bărăgan, *în care reflectă lupta partidului pentru mobilizarea maselor muncitoare în scopul întăririi sectorului de stat în agricultură.*

La Ferma de Stat din Lespezi, undeva în bălțile Borcei, resturile unei lumi doborîte de la putere, dar nu în întregime distruse, își fac de cap. Cocoțate în posturi de răspundere, otrepe de teapa lui Calistrat Răghină, Horuțiu, Guy Vasilescu, Paraschiv Mîță sau Erhan încearcă să împiedice trezirea la viață a satelor noastre.

Odată cu venirea la conducerea fermei a muncitorului comunist Anton Filip și închegarea colectivului de comuniști în regiune se face cunoscută forța uriașă a partidului, pe care nimeni și nimic n-o poate stăvili. Treptat, treptat păienjenișul întins și des al elementelor sabotoare este destrămat, uneltirile oricît de ingenioase și diverse ar fi, sînt înfrînte. Eliberată de mîzga putredă ce sufoca ferma și regiunea, viața nouă înflorește, impetuoasă, generoasă.

V. Em. Galan a izbutit ca prin soarta personajelor sale, prin logica acțiunii, să întruchipeze artisticește ideea de mare preț a tăriei de nebiruit a partidului, a victoriei noului asupra vechiului.

Reușita autorului în construirea personajelor, în special a celor pozitive — Anton Filip este unul din cei mai realizați eroi pozitivi ai literaturii noastre — vigoarea cu care a demascat uneltirile dușmanului de clasă, măiestria dovedită în crearea unor situații pline de încordare fac ca romanul Bărăgan *să constituie un succes*

remarcabil nu numai al creației lui V. Em. Galan ci și al frontului nostru literar.

Prima însemnare a inginerului Sie Fan-si *e scrisă în urma unei călătorii întreprinse de V. Em. Galan în R.P. Chineză. Scriitorul a oglindit aci un impresionant aspect al procesului de primenire socială a Chinei: desprinderea unui intelectual din „zdrențele“ ciumate ale mentalității capitaliste. Precum într-o picătură de apă poți cunoaște compoziția oceanului nemărginit, tot așa din destinul social al inginerului Sie Fan-si, înțelegi saltul peste secole de înapoiere pe care îl face, în zilele noastre, poporul chinez sub conducerea partidului comunist.*

In experiența socială a inginerului Sie Fan-si, trecutul și prezentul se confruntă dramatic. In tinerețe, lucrînd în fabricile gomindaniste, subvenționate de capital englez și american, lui Sie Fan-si i-a fost dat să cunoască din plin rigorile regimului bazat pe exploatare și teama că într-o zi patronul o să-l concedieze spunîndu-i cu ipocrită bunăvoință că are nevoie de „odihnă“.

In cei trei ani de activitate în China eliberată, convingerile lui Sie Fan-si despre lume și aparenta ei neclintire, dobîndite în zeci de ani

de experiență amarnică, au fost însă clătinate. I s-a cerut să nu mai fie doar un inginer de exploatare, ci un creator îndrăzneț în ramura mașinilor textile. A asistat la ridicarea, doar în cîteva luni, cu ajutorul specialiștilor sovietici a „Primei uzine textile de cînepă a provinciei Cețzian“, înzestrată cu utilaj produs în țară. In uzină Sie Fan-si a cunoscut oameni deosebiți ca Pan U-min, directorul uzinei — un fost muncitor lăcătuș, luptător în eroica armată de eliberare, un entuziast stimulator al avîntului tehnic și un bun cunoscător al sufletului omenesc, sau ca micuța Sin-hua, care venită dintr-unul din satele Chinei — izbutește în scurt timp să se califice, să ajungă fruntașă în muncă, să descifreze tainele scrisului și să se elibereze de vechile prejudecăți sociale, alegîndu-și singură pe acela care-i va fi tovarăș de viață. In ultimii ani Sie Fan-si s-a convins că în China eliberată trimiterea la odihnă nu mai e o gentilă concediere, ci reprezintă grija statului pentru sănătatea celor ce muncesc.

Inţelesurile acestei povestiri sînt profunde. Urmărind drumul social al inginerului Sie-Fan-si, V. Em. Galan vorbește, în fond, cu caldă înțelegere, despre unul din cele mai importante

evenimente contemporane: trezirea la viața nouă a marelui popor chinez, înflorirea plină de măreție a Chinei populare. În felul acesta, alături de scriitorii progresiști din lumea întreagă V. Em. Galan denunță — în cadrul acestei povestiri — viciile adînci ale imperialismului și relevă, încă o dată, faptul că forțele progresului nu pot fi oprite, iar viitorul le aparține.

EDITURA DE STAT
PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

Cu cîteva luni în urmă, inginerul Sie Fan-si a intrat pe nepusă masă în vîrtelnița unor frămîntări sufletești atît de neobișnuite, încît o vreme i s-a părut — respectînd propria lui expresie — că „în neamul meu, de nouă generații, nimeni n-a trecut prin ce mi-a fost mie dat să trec!"

Hopul cel mare s-a ivit în clipa cînd, în plină ședință, de față cu zece martori, cineva i-a dat un plic albastru gata desfăcut, boțit ca vai de lume pentru că trecuse printr-o mulțime de buzunare, și cînd, fără nici un fel de introducere, directorul uzinei a anunțat că de data asta, fie că vrea, fie că nu vrea, inginerul Sie Fan-si trebuie să plece în concediu.

— O lună încheiată, tovarășe Sie — a spus directorul — o să binevoiești să stai în sanato-

riu la Ţindao. Uite repartiţia, uite biletul de tren... Şi simţind că inginerul e gata să-l potopească în de mult cunoscutele lui proteste, directorul a precizat cu toată seriozitatea: Oricît te-ai zbate, acum e degeaba ! La 7 septembrie, adică poimîine, intri în concediu. Cu sila noi n-o să te urcăm în tren. Dar dacă nu pleci, să ştii dinainte că noi toţi am hotărît, odată pentru totdeauna : pînă la 11 octombrie n-o să ţi se îngăduie să intri pe poarta uzinei sub nici un motiv !... Dumneata ne-ai împins la măsuri „tari" ; n-avem ce face ! Ai dat mult uzinei, acum uzina este în stare să-ţi dea cîte ceva înapoi. Ei, o să-ţi dea !

Înfundînd mecanic plicul albastru într-un buzunar al halatului, inginerul a încercat totuşi să protesteze, să arate că lucrările în curs... şi de asemeni comisia pentru raţionalizări şi inovaţii... şi de fapt el n-are nevoie de concediu... pentru că n-a dat uzinei nimic deosebit şi nu pretinde decît bună pace... mai ales că, în definitiv, nimeni n-are dreptul să-l zvîrle pe mîna doctorilor ca pe-un pisoi chior, cu forţa... Dar directorul s-a arătat neînduplecat, iar ceilalţi, parcă înţeleşi — cu siguranţă înţeleşi ! — s-au mulţumit să rîdă, să glumească, să-i ureze petrecere frumoasă... Pe urmă, ca şi cum n-ar fi

săvîrşit nici o cruzime, şi-au văzut de ordinea de zi. Inginerul Sie Fan-si nu mai avea ce să aştepte. Şedinţa a mai durat vreo două ceasuri.

Ce lungi, ce grele pot să fie uneori două ceasuri ! Inginerul a răspuns la cîteva întrebări, a vorbit despre montarea unor maşini noi în hala a treia şi despre fabricarea în serie a dispozitivului inventat de U Ian-ţin... Părea împăcat, dar în adîncul sufletului lui presimţiri tot mai negre bîntuiau pustiind orice firicel de nădejde...

De treizeci de ani, inginerul se temea de-o asemenea clipă ca de-o boală grea, ca de moarte. Pe vremuri, tînăr, voinic, sănătos cît şapte, muncea cu spaima că într-o bună zi directorul sau patronul îi va spune : „Dragă Sie, ce-i cu sănătatea ta ? Arăţi prost... N-ai nevoie de un mic concediu ? Zilele astea, să ştii, o să-ţi organizăm un mic consult de doctori"... Spus cinstit, asta însemna: „Dom-le, te poftesc să-ţi iei catrafusele şi să te cari de la noi. Despăgubiri, cred că ştii, n-o să-ţi dăm. Dacă faci gură, îţi trîntim un certificat semnat de cîţi doctori vrei ; numai că pe urmă, să fim înţeleşi, ca dement, tuberculos ori epileptic o să te angajezi oarecum cu greutate..." Aşa se dădeau afară în China, pînă acum cîţiva ani, inginerii cărora nu li se putea găsi cusur în muncă. Aşa, chiar dacă

aveau numai douăzeci și cinci de ani și chiar dacă, în afara muncii lor inginerești, ar fi putut fi și campioni sportivi. Un aviz medical, ticluit după caz, scutea uzina de orice despăgubiri.

De atunci, în China se schimbaseră multe. Inginerul Sie Fan-si își dădea seama foarte bine. Totuși, cînd auzea de doctori, de concediu, simțea că în adîncul sufletului drojdia spaimelor de pe vremuri nu și-a stins cu totul puterea.

Fără să se întrebe dacă ceea ce face nu-i cumva lipsit de politețe, inginerul se ridică. Grav, cu mîinile la spate, cufundat în gînduri, se plimbă de cîteva ori în jurul mesei, lăsîndu-i pe ceilalți să discute fără el și nestrăduindu-se măcar să pară că-i ascultă ; apoi, fără voie, se opri înaintea unei oglinzi. Altădată nici n-o vedea ; o oglindă mică, așa cum erau în toate birourile inginerilor, montată pe un colț de zid deasupra unei chiuvete de porțelan alb.

Într-adevăr, multe se schimbaseră ! Din oglindă îl cerceta plictisit, abătut, un unchiaș înalt, uscățiv, ciolănos, adus de spate, aproape cocoșat... Creștetul capului, tuns ostășește cu o lună în urmă, arăta ca o perie rară, uimitor de albă. Potrivindu-și preocupat ochelarii înrămați în sîrmă argintată, inginerul se apropie de oglindă pînă-și lipi nasul de nasul propriei lui imagini.

Ei, da ; sub ochi, pungi cafenii destul de proeminente : ficatul... Și peste tot, vinișoare stacojii abia vizibile : probabil arterioscleroză ! Reumatismul, cel puțin, nu se vede. Dacă nu spui ce te doare, cît n-ai încheieturile umflate doctorul nu-l descoperă ușor... Ba-l descoperă : te dă de gol inima ! Încet, cu teamă, inginerul ridică mîna stîngă în dreptul inimii — inima lui pe care și-o bănuia hîrbuită de reumatisme încă de acum douăzeci de ani ! — dar nu simți decît, în buzunarul de la piept al halatului, foșnetul plicului albastru : biletul de tren, repartizarea la sanatoriu...

— Cincizeci și șase de ani ! își șopti mirat ; și, ridicînd din umeri nemulțumit, reveni la scaunul lui.

Așa era : cel mai bătrîn tehnician al acestei uzine tinere ! Într-adevăr prea bătrîn și într-adevăr prea bolnav ca să mai poată ține pasul... Și-și aminti dintr-o dată că, drept vorbind, cei de acasă, ai lui, îl scoseseră la pensie cu mult înaintea celor de la uzină : cînd vorbea despre dînsul, soția sa nu spunea cît se poate de firesc „moșul meu“ ?... De cît timp bîntuia în familie la el acest „moșul meu“ — inginerul nu mai știa. După cum nu știa nici de cît timp se ivise obiceiul ca ori de cîte ori venea de la uzină

cineva să-l ajute să-şi tragă surtucul şi să-i întindă şalul cu care-şi înfofolea încheieturile veşnic îndurerate... Obiceiuri!... Unii îţi dau şaluri, alţii plicuri albastre, toţi te iubesc, toţi te respectă, dar nimeni nu te înţelege! Tinerii aceştia — îi îmbrăţişă inginerul într-o privire morocănoasă pe toţi cei dimprejurul mesei — au uitat că pînă acum cîţiva ani, în China, pînă şi copiii ştiau un proverb: „La noi, o săptămînă de muncă te roade cît un an de ocnă, dacă eşti chinez!"

Dînşii au uitat. Dar el cum să uite? El, care acasă strînge energie zgîrcindu-se pentru fiecare mişcare ori vorbă în plus! El, care tot ce strînge acasă, picătură cu picătură, cheltuieşte pe urmă, darnic, pentru ei, pentru uzină... pentru ca aici nimeni să nu-i poată spune „moşule"... şi pentru ca nimeni să nu-l vadă umblînd prin ateliere ca acasă, păşind prea tîrşit şi apăsîndu-şi şalele cu amîndouă palmele întoarse... şi pentru ca la uzină să nu-l audă nimeni oftînd... şi ca să nu fugă de greu niciodată... Dar atunci pentru ce acest plic albastru?

Şi totuşi... vorbind cinstit... într-o zi... oboseala, boala, tot l-ar fi răzbit! Concediul... plicul albastru... mă rog, întreg ceremonialul ăsta al morţii civile, erau inevitabile... Pensia! Ei şi?!

Cu douăzeci de ani în urmă, dacă ar fi ştiut că după consultul medical urmează pensia, ca acuma, şi nu aruncarea pe drumuri, nu cerşetoria degradantă după un angajament în orice condiţii, inginerul ar fi chiuit de bucurie! Pe atunci uzina asta din Hanciou nu exista; nu erau nici flăcăi şi fete care să fie ingineri şi maiştri şi muncitori model vestiţi în toată China... nu se ştia nici de comisiile astea minunate de raţionalizări şi inovaţii... Pe atunci el, Sie Fan-si, era un prizărit „inginer de exploatare", aruncat în bătaie de joc dintr-un atelier într-altul, dintr-o uzină într-alta, dintr-un oraş într-altul... Şi totuşi, pensie!... Dar bineînţeles, dacă eşti inginer şi nu bolovan, îţi vine de o mie de ori mai greu să te laşi aruncat la pensia asta blestemată acuma, decît ţi-ar fi venit acum zece ani dacă te-ar fi aruncat pe drumuri un tîlhar... De o mie de ori mai greu! — după părerea inginerului.

Inginerul Sie Fan-si a tăcut cu încăpăţînare pînă în clipa cînd împrejurul lui mapele, carnetele, notesurile, au început să se închidă.

— Cu asta — îl auzi pe director — ne-am încheiat treaba. Mai are cineva ceva?

De aproape trei ani, la şedinţele acestea în care conducătorii uzinei îşi fixau planul de

muncă pentru următoarele zece zile, directorul încheia cu aceleaşi vorbe şi de aproape trei ani nimeni nu avea nimic de adăugat: ceea ce trebuia discutat fusese notat de fiecare în carnetul lui şi fusese spus la vreme, în şedinţă. De astă dată s-a întîmplat împotriva obiceiurilor statornicite.

— Aş avea eu... ceva de spus, anunţă inginerul Sie Fan-si. Eu... dar în afara ordinei de zi... dacă îngăduiţi. Şi aşteptă emoţionat, stingher, pînă cînd cei din faţă, nedumeriţi dar zîmbitori şi plini de bunăvoinţă, s-au aşezat din nou pe scaune. Pe urmă continuă poticnindu-se: Dumneavoastră... azi... m-aţi mîhnit adînc... Totul este legal... totul este drept... uman... şi chiar frumos... Eu recunosc, dar... n-aş dori nici unuia dintre dumneavoastră să fie în pielea asta a mea veche şi netrebnică... Da!... Aşa că vă rog din toată inima... pe aceia care vreţi, desigur... să poftiţi mîine seară în birou la mine... la sediul comisiei noastre de inovaţii, al cărui preşedinte voi fi încă şi mîine... O să bem împreună un ceai... pentru că astăzi, un om... un tehnician... un inginer al Chinei... nu poate pleca din muncă... aşa, ca şi cum n-ar fi fost! Aici... după părerea mea... este o anumită filozofie... Da!... şi

ţin să v-o împărtăşesc pentru că... o să vedeţi, dar... trebuie să mă gîndesc eu însumi. Vă invit pe toţi şi... cred că trebuie să-l invităm şi pe tovarăşul Pan U-min... da, pe unchiul Pan... pentru că, în afară de maşini, el ne-a adus... aici în uzină... după părerea mea... şi o anumită filozofie, aş spune, de tehnician. Vă rog să mă iertaţi dacă mi-am îngăduit să vă reţin...

In invitaţia inginerului, în felul lui de a vorbi era ceva atît de neobişnuit, încît un răstimp cei dimprejurul mesei au rămas tăcuţi, emoţionaţi, fără să ştie bine pentru ce, întrebîndu-se din ochi unul pe altul dacă e cazul să spună ceva şi ce anume. Dar pînă să deschidă vreunul gura, inginerul s-a ridicat şi, cu capul în piept, preocupat de nişte gînduri pe care nimeni dintre cei de faţă nu i le putea ghici chiar pînă la capăt, a plecat.

*

Ceaiurile răspîndeau încetişor aroma lor familiară, în birou cineva lustruise de curînd gospodăreşte fiecare colţişor, pe masă sclipeau în învelişuri de hîrtie multicoloră bomboane, biscuiţi şi fructe zaharate... Totul părea gata pentru o întrunire prietenească bine rînduită, şi totuşi, pînă

n-a venit Pan U-min — unchiul Pan! — împrejurul mesei nimeni nu s-a simțit în apele lui. La început, e drept, glumiseră zgomotos cu toții pe seama „spaimei inginerului Sie", încercaseră să-i demonstreze că doctorilor li se întîmplă uneori să și însănătoșească pe cîte cineva... Dar pe urmă, cînd au băgat de seamă că inginerul îi ascultă fără să-i audă, uitîndu-se la ei ca de pe altă lume, s-au sfiit de veselia lor și au început a vorbi șoptit, în grupuri de cîte doi-trei: directorul cu președintele sindicatului, maistrul U Ian-țin, inovator și inventator cunoscut, cu secretarul organizației de partid, inventator și el; cei patru tineri ingineri șopteau de asemeni între dînșii, și numai Uan Sin-hua, o muncitoare model care abia ieșise din schimb și era, ca totdeauna, în salopeta ei, frumoasă cum alte femei nu-s nici în rochii de bal, a rămas lîngă inginerul Sie Fan-si ca să-l sîcîie cu întrebări tocmai despre planșele de pe pereți, atît de bine cunoscute ei, și ca să primească mereu același răspuns politicos:

— O să vă explic îndată la toți, micuță Sin-hua... O să vă explic. Aici este multă filozofie, ca să spunem așa... Ce-ai întrebat tu?

Cînd își dădu seama că azi nu-i chip să scoți de la inginer o vorbă pe-nțeles nici cu cîrligul, Sin-hua își încreți năsucul și, parcă bosumflată, parcă gata să izbucnească în rîs, se apropie de o vază cu bomboane și se pregăti să aștepte.

...Așa i-a găsit Pan U-min, directorul unei mici uzine de utilaj textil, pe cei zece vechi prieteni și tovarăși ai lui de la uzina de cînepă. Ca totdeauna cînd se ivește un întîrziat într-o adunare unde lumea se plictisește, unchiul Pan a fost întîmpinat cam nefiresc, cu prea mult zgomot și prea multe urale, care s-au stins tot așa de pripit și de nefiresc cum se iscaseră.

— Dar ce-i cu voi?! întrebă Pan din ușă. V-a rămas vreo secție în urmă cu planul? Aveți pe cineva bolnav?

Înțelegîndu-se din ochi cu directorul, inginerul Sie Fan-si hotărî că acolo, în birou la el, lui îi reveneau îndatoririle de gazdă, nu directorului:

— Avem... de fapt... un bolnav: eu, după părerea dumnealor, răspunse el, și-și întîmpină oaspetele cu cuviință.

Pan U-min era un chinez mărunțel, voinic, cu fața smolită și ciupită de vărsat într-un ase-

menea hal încît, dac-ar fi stat nemişcat, l-ai fi luat cu uşurinţă drept o statuie de fier forjat, ciocănită cam anapoda de un meşter nu tocmai îndemînatic. Avea cincizeci şi doi de ani şi i se spunea de toată lumea *lau* Pan ori chiar Pan *şuşu,* ceea ce înseamnă „bătrîne" Pan sau „unchiule" Pan.

Lau Pan s-a lăsat aşadar călăuzit cu oarecare solemnitate la scaunul ce-l aştepta, şi-a primit în tăcere ceaşca de ceai, a sorbit încruntat, pe gînduri, plimbîndu-şi repede privirile de la director la inginer, apoi, deplin lămurit, a izbucnit în rîs.

— Va să zică — ghici el — iarăşi istoria cu concediul ! Vîrîţi rabla asta bătrînă în atelierul de reparaţii, nu ? Foarte bine ! Şi adresîndu-se de-a dreptul inginerului, întări : Foarte bine-ţi fac ! Ai să te-nzdrăveneşti... Ei, de ce m-aţi chemat ?... Ori te pomeneşti că nu vrei să pleci?!

Inginerul Sie Fan-si nu se mai mira de multă vreme de uşurinţa cu care Pan U-min ghicea orice. Cît despre expresia „rablă bătrînă", asta nu-l supăra de fel : ca orice chinez din sud, unchiul Pan scornea asemenea alintături oricînd, pentru oricine, şi uneori ele rămîneau porecle

definitive, deveneau nume şi erau trecute în dosarele contabilităţii şi în legitimaţii.

Sie Fan-si tuşi de cîteva ori încercînd să-şi înfrîngă sfiala, apoi începu dintr-o dată, fără să se aşeze pe scaun, dar nu ca un conferenţiar, ci mai curînd ca un om ce pregăteşte un toast :

— Te-am poftit, bătrîne Pan, şi v-am poftit pe toţi, pentru că... atunci cînd un om intră în sanatoriu pentru prima dată în viaţa lui... cînd un om dă piept... ca să zic aşa... cu doctorii... cu pensia şi... într-o măsură... cu desfiinţarea lui ca om viu şi activ... atunci el *trebuie* să spună unele lucruri... nu-i aşa... chiar dacă specialitatea lui nu-i filozofia !... Eu... după cum unii dintre dumneavoastră ştiu... mi-am început activitatea în această uzină acum trei ani... şi am început-o cu o discuţie... aş spune azi... foarte gravă. Cu o sfadă !... Ei bine, chiar dacă ar fi să isprăvesc tot cu o sfadă... vă rog să mă ascultaţi pînă la capăt.

După această introducere cît se poate de stîngace, privi bătăios împrejur. Dar tovarăşii care-l ascultau păreau mereu, ca totdeauna, politicoşi şi binevoitori.

Recăpătîndu-şi stăpînirea de sine, inginerul începu să povestească foarte curgător, foarte desluşit...

★

Cu treizeci şi unu de ani în urmă, inginerul Sie Fan-si şi-a încheiat studiile în America. Urmase paralel, cu egală conştiinciozitate, secţia de maşini-unelte şi secţia de textile. In ziua cînd a prezentat al doilea proiect de diplomă, a fost chemat de rectorul politehnicii în cabinetul său.

— Spune-mi, te rog, domnule „See" — l-a întrebat rectorul, pocindu-i numele în englezeşte — de ce te-ai apucat dumneata să faci două specialităţi ? Ai vreun motiv, sau ai făcut-o numai aşa, din plictiseală... ori ca să scoţi o performanţă ?

Domnul „See" a răspuns foarte cuviincios că de plictiseală nu era vorba, deoarece patronul hotelului, unde era el de cinci ani camerist, nu-i dădea răgaz să se plictisească. Dar în ţara lui, în China, industria era deocamdată mult mai puţin dezvoltată decît în Statele Unite, ţara domnului rector; în China numărul inginerilor era de asemenea foarte scăzut; aşa că el socotise că în calitate de chinez cu studii politehnice are

datoria să se pregătească atît pentru exploatarea maşinilor textile existente în China, cît şi pentru construirea viitoarelor maşini.

Rectorul a găsit că „o idee atît de amuzantă poate lua naştere numai într-un cap de chinez idealist."

Tînărul Sie a răspuns însă, foarte serios, că el împărtăşeşte ideile unui anume domn Sun Iat-sen, care în ultimii ani a făcut o foarte însemnată cotitură spre materialism, lucru cu care dînsul, Sie, este de acord. Aşa că nu-i potrivit să fie categorisit printre „chinezii idealişti".

Rectorul cunoştea un domn Soon Jansen — care fabrica, se pare, corsete şi sandale de baie cauciucate. Cînd află că între Sun Iat-sen şi Soon Jansen nu poate fi nici o legătură, rectorul aprecie „situaţia" ca „foarte amuzantă" şi trecu la probleme mai însemnate.

— Basta cu astea ! îşi porunci singur şi scoase din sertarul biroului un dosar pe care era scris „Chinezul textilo-mecanic". Adevărul este că proiectele dumitale de diplomă sînt destul de interesante, dom-le See. Dacă n-ai fi chinez, am face niţel tămbălău cu isprăvile dumitale. Aşa, n-o să meargă ! Totuşi noi te-am re-

comandat destul de călduros... Poftim: o firmă de utilaj textil răspunde că ar fi gata să ia în considerare oferta dumitale... Înţelegi? Se zice că dumneavoastră, chinezii, sînteţi nişte oameni cu pretenţii foarte modeste. Ei?

Mereu politicos, Sie Fan-si arătă că el a hotărît să lucreze în China, nu în Statele Unite. Folosind calitatea lui de tînăr inginer, izbutise chiar să se angajeze ca fochist ajutor pe-un vapor de marfă portughez care va ridica ancora pentru China peste două săptămîni. Prin urmare era evident că, deşi el datora multă recunoştinţă domnului rector, pentru bunăvoinţa sa, totuşi nu va accepta nici un fel de angajament în Statele Unite.

— Fochist ajutor! hohoti rectorul. Amuzant! Voi, studenţii chinezi, vreţi să fiţi mai originali chiar decît băieţii noştri!... Uite, See, să lăsăm astea! Acuma nu vorbim de ideile lui Soon ăla al vostru. Vorbim despre bani!

— Banii sînt un lucru foarte important, conveni Sie.

— Perfect! Îţi dau adresa, şi mîine dimineaţă la opt fără cinci te prezinţi la biroul lor de angajări. De altfel, să ştii, am semnat contractul pentru tine, alaltăieri.

— Dar eu plec în China, domnule rector. Vă rog să mă iertaţi...

Încăpăţînarea unui chinez nu-l putea amuza multă vreme pe rectorul politehnicii.

— Eşti un tont, See! Înţelegi?

— Înţeleg, recunoscu Sie din ce în ce mai politicos. Pot să mă retrag?

— Ai să pleci cînd te-oi da afară!... Eu îţi vorbesc ca un prieten, ca un părinte, şi te rog să nu fii măgar! Se poate?

— Se poate, domnule rector. N-am vrut să vă supăr.

Îmbunîndu-se, rectorul i-a explicat pe larg cum se face că „pentru un inginer de talent, China-i tot una cu sinuciderea". China nu are nevoie de *ingineri* — spunea el — ci de simpli *mecanici de întreţinere.* Maşinile pentru China nu se fac decît în Statele Unite, în Anglia, în Franţa, şi locul *inginerilor de talent* este acolo unde *se fac* maşinile, nu în China, unde maşinile *se folosesc* doar, *se uzează* doar, şi chiar asta într-o măsură ridicol de redusă. Dacă Sie voia să rămînă toată viaţa cu o leafă de *inginer de exploatare,* n-avea decît să se ducă în China lui! Între ingineri — repeta rectorul cu încredinţare o imagine mai mult sau mai puţin poetică, pe care Sie o auzise

deseori la cursuri — ca și între muzicanți, unii sînt compozitori ori mari soliști, se impun și sînt pînă la urmă plătiți ca atare, iar alții sînt simpli executanți, simpli scripcari de duzină, și crapă de foame cinci zile pe săptămînă. In China, un inginer fără capital propriu nu poate fi decît scripcar de duzină! Dacă Sie nu-i cu desăvîrșire imbecil, dacă vrea să cîștige bani, atunci să profite de „acești minunați ani postbelici“ cînd Statele Unite au nevoie de ingineri... Să se lase „dus pe aripile boom-ului..."

— China, domnule rector, are mult mai mare nevoie de ingineri.

— N-o să mai primesc chinezi în politehnica mea! Să ieși afară imediat!

Așa și-a încheiat studiile în străinătate inginerul chinez Sie!

Patru luni mai tîrziu lucra într-o mică uzină textilă, la Svatou, port la marea Chinei de Sud. Patron englez, capital anglo-portughez... Produceau semifabricate de lînă și mătase pentru Anglia. Inginerul era salariat ca „mecanic de întreținere“, locuia într-o maghernță la opt kilometri de fabrică și n-avea decît un ideal: să-și cumpere o bicicletă. Timpul pe care i l-ar fi economisit bicicleta, l-ar fi cheltuit angajîndu-se într-un al doilea post de mecanic de întreținere, la o a doua fabrică, și așa, cu două lefuri, ar fi cumpărat pe-ncetul cărțile necesare pentru continuarea studiilor și cercetărilor începute în universitate. Dar n-a izbutit să pună deoparte bani destui, pentru că după cîțiva ani fabrica a fost cumpărată de gomindan, ca să fie imediat închisă. Cian Kai-și, abia venit la putere, oferea firmelor străine posibilitatea de a-și vinde atelierele lor din China „statului“ său! Cu o parte din banii luați astfel, firmele vînzătoare își construiau, tot în China, alte ateliere sau fabrici; cu altă parte din bani, aceleași firme încercau să preîntîmpine în Statele Unite, în Anglia, în Franța, în Japonia — catastrofa ce se apropia din zi în zi: criza care a zguduit atît de grav economia tuturor statelor capitaliste din lume spre sfîrșitul deceniului al treilea și începutul deceniului al patrulea din veacul nostru.

Fabrica s-a închis, mașinile au rămas să ruginească. Inginerul Sie Fan-si a fost unicul salariat care, datorită pregătirii lui multilaterale, a primit pe loc alt angajament, de astă dată ca inginer plin, la o fabrică gomindanistă de armament: în China, guvernul lui Cian Kai-și se pregătea să desfășoare o „mare ofensivă“ împotriva

Armatei Roşii chineze şi a teritoriilor eliberate, tot mai mari, apărate şi conduse de Partidul Comunist.

Sie Fan-si era deci inginer; dar leafa nu-i era mai mare decît cea pe care o avusese pînă atunci ca mecanic de întreţinere. Intre noua fabrică şi vechea lui locuinţă distanţa era acum ceva mai mare: 14 kilometri! Deci idealul de la începutul carierii, bicicleta, rămînea mereu în picioare.

In 1931, atacul japonez împotriva Chinei. Guvernul gomindanist redacta lungi chemări la rezistenţă, paralel ducea tratative secrete cu japonezii, şi în taină dădea armatei dispoziţii severe să se retragă fără luptă. Observînd peste noapte că „în China n-avem fier destul şi în orice caz sursele de care dispunem vor cădea în mîna inamicului", gomindanul a hotărît chiar în prima săptămînă de război transformarea uzinei unde lucra inginerul Sie Fan-si într-un simplu atelier de reparaţii.

Reparaţii? Fie şi reparaţii! Esenţialul, după părerea inginerului, era ca armata să aibă tunuri bune, fie noi, fie reparate! Esenţialul era ca atacul japonez să fie stăvilit!... S-a mutat în atelier, a dormit o noapte din două pe bancul lăcătuşilor, cu capul pe-o menghină, a reparat tu-

nuri engleze, franceze, americane şi germane, şi după două luni, împreună cu un maistru şi doi muncitori, a înaintat ministerului un proiect de cea mai mare însemnătate; proiectul dovedea că, datorită cîtorva inovaţii simple, majoritatea tunurilor ce intrau în atelierul lor de reparaţii puteau deveni mai uşor de mînuit decît fuseseră înainte, şi totodată căpătau o putere de foc mult crescută şi o precizie pe care la ieşirea din fabrică n-o avuseseră.

A urmat, două luni mai tîrziu, o expertiză.

Pe terenul de încercări, noile tunuri aşteptau sub prelate impermeabile, gata pentru tragerea demonstrativă. Dar experţii n-au ajuns pînă la acest teren; expertiza s-a împotmolit în biroul inginerului Sie Fan-si, şi de fapt a fost mai mult o anchetă decît o expertiză.

— Intre dumneata, inginer Sie, şi un trădător — a stabilit colonelul care părea cel mai calificat dintre experţi — nu-i nici o diferenţă. Meriţi să fii pus la zid fără judecată... In loc să-ţi vezi de reparaţiile ce ţi-au fost încredinţate de patrie, dumneata, acum, în plin război, îţi pierzi vremea cu intrigi. Calomniile dumitale tind să compromită, într-un asemenea moment grav, prestigiul armatei! prestigiul guvernului! pres-

tigiul comisiei guvernamentale care recepţionează acest armament pe care dumneata ar trebui să-l respecţi şi să-l repari ! Dumneata, deci, conteşti competenţa noastră şi onestitatea firmelor care ne furnizează armamentul ! Dumneata, un bumbăcar cu trei ani de practică în armament, crezi că tunurile acestea care asigură Angliei, Statelor Unite şi Franţei prestigiul de care aceste state se bucură în lume, sînt atît de proaste încît pot fi îm-bu-nă-tă-ţi-te de orice nechemat ? ! In rezumat, sînt două posibilităţi: sau te-ai lăsat antrenat de intrigile altora, sau, pur şi simplu, eşti unul dintre inginerii aceia pe care-i cunoaştem foarte bine şi cărora le e ruşine să fie ingineri de exploatare, le e ruşine să-i supravegheze pe domnii muncitori, pălăvrăgesc peste tot despre maşini şi inovaţii chineze, fac demagogie dar nu fac treabă, se pretind, în meseria lor, compozitori, şi nu-s în realitate nici măcar scripcari de birt ! Vom discuta despre aceasta şi vom hotărî. Calitatea armamentului, bineînţeles, nu-i nici cazul, nici momentul s-o punem în discuţie. Calitatea dumitale, da !

— Dumneavoastră aţi făcut politehnica în Statele Unite ? tresări inginerul cînd a auzit acea demult auzită comparaţie.

— De aici înainte discuţiile noastre se pot desfăşura şi în lipsa dumitale, inginer Sie ! l-a dat afară colonelul, scorţos ; şi comisia de expertiză a plecat, după ce a dat dispoziţii severe ca tunurile pregătite pentru tragerea demonstrativă să fie trimise imediat la retopit.

Cinci zile mai tîrziu, inginerul Sie Fan-si a fost retrogradat, printr-un ordin telegrafic, din nou maistru, şi mutat într-o oţelărie a gomindanului, la Ciunkin, unde urma să se ocupe „numai şi numai de întreţinerea instalaţiilor de transport".

Fie şi instalaţii de transport ! Inginerul şi-a luat munca în primire cu toată seriozitatea. Ţara-i era ameninţată, armata avea nevoie de oţel !

Uzina era pe malul fluviului Ianţî. Fierul vechi se aducea în şlepuri, şi în ceasurile refluxului, cînd nivelul apei cobora, descărcarea materialelor înghiţea timp mult şi cerea din partea docherilor eforturi neomenesc de grele. In două luni, folosind tot timpul liber de care dispunea, inginerul a pus la punct schiţa unei macaraletransportor care ar fi putut evita toate aceste greutăţi : o macara ce folosea energia dată de scăderea sau ridicarea nivelului apei, la descăr-

cat şi adus pe mal materialele din şlepuri. Acum n-a mai avut însă curajul să înainteze schiţele vreunei instituţii gomindaniste, ci s-a mulţumit să le arate pentru început cîtorva prieteni, tehnicieni şi ei.

— Pss !... s-a mirat unul din prietenii aceştia, plin de admiraţie. Formidabil ! Dacă mă iei şi pe mine asociat, ţi-o fac primită în doi timpi şi trei mişcări. S-a făcut ?

Bineînţeles că s-a făcut !

Printr-o rudă a sa, prietenul a trimis schiţele la minister şi după cîteva zile comisia de expertiză a sosit în gara Ciunkin. Prietenul asociat era pe peron, cu flori, un mic discurs, hamali, maşină şi toate cele de cuviinţă. A urmat un drum solemn la cel mai bun hotel din Ciunkin, pe urmă cîteva ceasuri de odihnă, apoi un banchet de o noapte întreagă, după care experţii, deplin lămuriţi, au luat drumul gării : din nou flori, un alt mic discurs, aceiaşi hamali, aceeaşi maşină şi în plus întreaga trupă a teatrului local, cu artiştii şi actriţele într-un hal fără hal pentru că fuseseră obligaţi să cînte, să bea şi să danseze toată noaptea în cinstea „experţilor din capitală şi a spiritului inventiv chinez".

Inginerul Sie, care în zilele acelea a răspuns şi pentru munca prietenului său, a tot aşteptat, emoţionat, experţii...

Spre sfîrşitul săptămînii lucrurile s-au limpezit : prietenul i-a adus o scrisoare de mulţumire semnată personal de ajutorul secretarului al optulea al lui Cian Kai-şi, o parte dintr-un premiu bănesc şi, cu totul neaşteptat, schiţele invenţiei.

— Astea le-au uitat pe-aici... lămuri el neglijent. Dar de primit, au primit-o ! şi aşteptă pînă cînd Sie îşi numără banii.

— Cum adică ? De primit o primesc, dar schiţele mi le lasă mie ?

— Păi... ce-ai vrea să facă din ele ? Mai ales că... cinstit vorbind... nici n-au avut vreme să le vadă.

— Bine, omule, dar banii pentru ce mi-i dau ?

— Păi... de ce să nu primeşti şi tu ? Ia fără grijă : directorul a luat de zece ori cît tine şi n-a pus atîtea întrebări... Au luat şi experţii... am luat şi eu... şi văzînd că inginerul Sie Fan-si lasă bancnotele să-i cadă una cîte una printre degete, ridică din umeri : Dacă tu nu vrei să iei parale, dă-mi-le mie. Eu n-am prejudecăţi.

Zdrobit, frînt, îmbătrînit într-o clipă, inginerul a strîns totuşi încet hîrtiile, bancnotă cu

bancnotă şi le-a îndesat în buzunar. Apoi, fără bună ziua, a plecat să-şi ceară singur mutarea în altă fabrică. Directorul a aprobat senin. N-a cerut nici o motivare.

Cu banii cîştigaţi pe această cale, Sie Fan-si şi-a cumpărat mai tîrziu o bicicletă şi două rînduri de haine. Aceeaşi bicicletă şi aceleaşi haine cu care, cincisprezece ani mai tîrziu, după eliberarea Chinei, a venit la Hanciou ca inginer al acestei uzine textile pentru prelucrarea cînepii, pe atunci abia construită. In încheierea scurtei note autobiografice care i s-a cerut, s-a prezentat aşa: „In general mă socot un om disciplinat sau mai bine zis dresat. Sînt, am fost şi voi rămîne, pînă în cel din urmă ceas al vieţii mele, un *inginer de exploatare chinez*. Dacă totuşi vreunul din copiii mei va fi deştept şi va iubi tehnica, îl voi împiedica să se facă inginer, pentru că-i absolut inutil ca lumea să aibă încă un inginer de exploatare cum am fost eu".

— Dumneavoastră — a spus şeful serviciului de cadre după ce a citit totul cu atenţie — sînteţi ca un cazan sub presiune. Cu ajutorul dumneavoastră, uzina va obţine lucruri remarcabile, cred...

— Eu nu cred... a mormăit morocănos, drept răspuns, inginerul. Şi chiar dacă aş crede, ar fi degeaba : la vîrsta mea n-aş mai avea cum face ce n-am făcut cînd eram ca dumneata.

*

...Ridicînd ceaşca de ceai ca pe-un pahar de vin, inginerul Sie Fan-si zîmbi amintirilor, pentru prima dată în ziua aceea :

— Scumpii mei prieteni, scumpii mei tovarăşi, cu filozofii de-acestea... cu asemenea boarfe — da, aşa ! — îmi era mie plin capul cînd am fost primit în China noastră de acum. Eram mult mai bătrîn decît sînt azi : eram acrit, sleit, mă credeam inutil şi nu înţelegeam de ce tocmai eu trebuie să trăiesc atît de mult... Vă mulţumesc tuturor, şi-ţi mulţumesc întîi şi întîi ţie, Iau Pan — şi se înclină adînc înaintea lui Pan U-min — şi ţie micuţa mea Sin-hua — şi se înclină la fel spre Uan Sin-hua. Pentru mine, voi aţi fost, ca să zicem aşa, vameşii Chinei Noi. Vameşi severi ! Cinstiţi, incoruptibili, buni şi neînduplecaţi ! Vă mulţumesc, dragilor, pentru că datorită vouă, fie că aţi ştiut-o, fie că n-aţi prea băgat de seamă, eu am lăsat să-mi fie arse la frontieră multe

zdrenţe pe care, spre ruşinea mea, mă deprinsesem să le port cu mine... Şi în zdrenţele acestea era, aş spune, ciumă. Nu vreau să vă reţin prea mult, dar cred că pentru tinerii noştri tovarăşi ingineri trebuie neapărat să povestesc totul... Vreau să vă spun cum am trecut eu vama. Dacă uit ceva, micuţa Sin-hua ori unchiul Pan mă vor ajuta: cu dînşii... precum vă amintiţi, poate... am avut acea discuţie gravă... pe care, nu-i aşa, puţin mai înainte, în deplină cunoştinţă de cauză, am numit-o sfadă.

...Pe atunci, la puţin timp după eliberarea Chinei, inginerul Sie Fan-si lucra în uzină de trei luni, iar Uan Sin-hua numai de două; ceea ce nu i-a împiedicat ca în ziua cînd s-au aflat pentru prima dată faţă-n faţă să se sfădească de parc-ar fi fost cunoştinţe bune de cînd lumea şi pămîntul.

Inginerul conducea atelierul mecanic de întreţinere şi reparaţii; asculta săptămînal prin şedinţe, cu scepticism de loc ascuns, apeluri fierbinţi la inventivitatea şi ingeniozitatea sa ori a muncitorilor, dar, altfel, îşi vedea de treabă deplin convins că el unul era şi avea să rămînă exact ceea ce fusese douăzeci şi opt de ani împliniţi: un „inginer de exploatare" şi nimic mai mult.

Sin-hua era o fată tînără, frumoasă, abia venită de la ţară, ca majoritatea muncitorilor din uzină. Capul îi stătea între umeri destul de bine şi nu-şi închipuia de loc că ar fi altceva decît era. Îndemînatică, destul de voinică, deprinsă din sat cu războaiele meşteşugăreşti de cînepă şi cu împletitul pălăriilor de paie, ucenicise numai patruzeci şi nouă de zile pe lîngă un muncitor calificat şi acum începea să lucreze singură la o maşină englezească abia scoasă din atelierul de reparaţii.

In hala unde lucra Sin-hua, Hala 2, ar fi încăput cel puţin trei sute de războaie; dar deocamdată nu erau decît douăzeci şi opt, aşezate pe două linii paralele, într-un acelaşi colţ. Din cauza asta, chiar şi atunci cînd munca era în toi, hala arăta mai degrabă a iarmaroc părăsit decît a atelier de uzină.

Inginerul Sie Fan-si venise în această Hală 2 ca să vadă dacă ultima maşină „dată" de atelierul lui, un *Liverpool 1937*, „se ţine ori nu se ţine".

Se „ţinea" el, liverpool-ul, în coada liniei întîia de lîngă perete, dar se ţinea într-un chip

destul de neobişnuit. Intîi şi-ntîi, la un metru şi jumătate în faţa războiului, cineva adusese două scaune şi, cu ajutorul lor, întinzînd de la fiecare margine a maşinii cîteva sfori, alcătuise un fel de ţarc — pentru apărarea muncitorului, pesemne, de năvala cine ştie căror duşmani din afară. Pe unul din scaune era o scîndură cu nişte inscripţii foarte mari, dar atît de stîngaci scrise, încît numai cu mare greutate inginerul dibui un şovăielnic „Trecerea oprită".

— Ce-i asta? strigă el mai mult din curiozitate, pentru că nefiind în secţia lui, nu credea că trebuie să dea vreo dispoziţie; dar sub bolta halei goale zgomotul războaielor trezea asemenea ecouri, încît inginerul trebui să strige de mai multe ori pînă fu auzit.

Muncitorul era o fată. Opri maşina şi, venind alene la marginea gardului de cînepă, explică despre ce-i vorba: înainte ca liverpool-ul să fie montat acolo, cei ce cărau în atelier cînepa şi scoteau cărucioarele cu pînză de sac îşi făcuseră drum chiar prin locul acela. Cînd de-a curmezişul drumului lor s-a ivit o maşină, oamenii au catadixit să-şi schimbe calea „numai cu trei degete" — şi deci „de cîte ori treceau, îşi frecau cărucioarele de coatele mele ca de gard".

Aşa că fata luase măsuri. Intîi, bineînţeles, a pus numai un scaun şi anunţul scris. Dar din păcate, la cărucioare lucra un băiat, şi băiatul urma pe undeva niscai cursuri de mecanică; ori, băiatul a crezut că Sin-hua pune anunţuri de astea numai ca să-i facă lui în ciudă, pentru că ea, neurmînd în timpul liber cursuri de mecanică, a învăţat să scrie mai repede decît dînsul. La cel dintîi transport, ca să-şi bată joc, băiatul a răsturnat scaunul. Nu din întîmplare, ci anume! Pe scurt, era „un împieliţat"!... Din cauza lui, Sin-hua a mai adus un scaun şi şi-a făcut „cameră separată".

Cînd îşi dădu seama că explicaţiile ei nu-l interesează pe inginer de loc, fata îşi aduse aminte că trebuie să mai şi lucreze:

— Uf! tresări îmbujorîndu-se, vorbesc, vorbesc, şi duminică, la plenara tineretului, să vezi ce-or să-nceapă ai noştri a ţipa: că tovarăşa Sin-hua nu-i disciplinată, că tovarăşa Sin-hua n-are spirit muncitoresc, că tovarăşa Sin-hua are toane şi ţîfne de meşteşugăriţă individuală... M-am dus! Sin-hua asta sînt chiar eu. Aşa mă cheamă: Uan Sin-hua.

Dar cînd fu gata să-şi pornească războiul, inginerul o opri din nou:

— Maşina cum merge? strigă el abia izbutind să domine urletul halei. Eu de asta vin: merge bine?

— Dracu s-o ia! şi fata lăsă întrerupătorul din mînă. Dumneata cine eşti? Te pricepi?

Cînd află că inginerul vine chiar de la atelierul mecanic şi stabili că acolo „se ocupă cu şefia atelierului", Sin-hua încălecă mînioasă gărduţul de cînepă şi tăbărî asupra lui:

— Merge de se sparge! Uită-te şi dumneata: cum vrei să lucrez eu, dacă...

Strigînd într-una, gata să izbucnească în plîns, fata îşi întindea spre ochelarii inginerului mîinile, fiecare cu cîte două degete bandajate, iar celelalte zdrelite destul de adînc şi înroşite proaspăt cu nişte tinctură dezinfectantă.

Pentru Sin-hua, maşina se numea „inghelanda" sau „hodoroaga"; angrenajele erau, în bloc, „rotoaie colţate"; la manivelă spunea „coarbă", iar pentru manete făcuse un cuvînt nou, de batjocură, „şuviţ". Nu voia să asculte ce anume fac „rotoaiele colţate" înlăuntrul „hodoroagei", dar învinuia sus şi tare atelierul de reparaţii pentru că la inghelanda ei rotoaiele se căscau de peste tot şi în patru zile îi zdreliseră degetele de două ori, iar odată erau cît pe ce s-o apuce şi de nas... Inginerul găsea că în ceea ce spune fata sînt multe „exagerări", iar fata, neascultîndu-l, îi arăta prin gesturi pline de reproş cum, „ca să-şi apere zilele", înjghebase singură, din sîrmă, un soi de apărători — ea le spunea „botniţe" — în toate punctele unde „rotoaiele inghelandei rînjeau la muncitor ca nişte măgari..."

Privind mai cu băgare de seamă liverpool-ul, inginerul se îngrozi: de fapt „apărătoarele" făcute de Sin-hua erau un adevărat atentat la viaţa maşinii. Şeful acestei secţii o fi fost din cale afară de tînăr dacă îngăduia asemenea garduri şi asemenea cîrpăceli! Era destul ca o scamă, un fir de cînepă, să se agaţe pe-o sîrmă şi să fie apoi prins în rotirea angrenajului... „apărătoarea" ar fi fost trasă înlăuntru ca-ntr-o tocătoare de carne... şi pînă s-ar fi gîndit cineva să întrerupă curentul electric, jumătate din piesele maşinii aceleia, bună încă şi aproape nouă, ar fi ajuns fier vechi...

— Înlătură imediat botniţele! strigă inginerul scos din sărite. Botniţele tale, fato, apărătorile! Imediat să le scoţi!

Şi văzînd că Sin-hua n-are de gînd să-l asculte, inginerul Sie Fan-si, hotărît să lupte pen-

tru viaţa liverpool-ului său, porni repede, ridicîndu-şi în drum poalele halatului ca să încalece mai uşor gardul.

Fata însă i se aşeză în cale. Se agăţă de el ca scăiul şi, ba cu lacrimi în ochi, ba obraznică şi rea ca o şerpoaică, se ruga, ameninţa, explica totul din nou, şi în general se purta într-un fel care-l descumpănea pe inginer, îl făcea să se simtă nemulţumit, nehotărît, jignit şi puţintel caraghios.

— Micuţa mea — încercă deci blînd — maşinile sînt făcute aşa cum sînt făcute. Noi lucrăm saci de cînepă, nu maşini...

— Dar dumneata zici că eşti şef cu reparatul. De ce n-o repari?

— Micuţa mea, dar tu de ce nu înţelegi? Unde-ai învăţat meseria?

— Aici...

— Cu cine?

— Cu Liu Şun-tîn... Cu unchiul Liu.

— Ei, vezi?

Liu Şun-tîn era un muncitor vestit în uzină. Luînd-o pe Sin-hua la o parte, ca să nu-l mai asurzească zgomotul, inginerul îi explică răbdător că Liu Şun-tîn lucra de treizeci de ani la o maşină ca aceasta, şi de două luni ajunsese să lucreze chiar la patru liverpool-uri deodată, fără să se plîngă dacă-l „freacă-n coate" cărucioarele celor de la transporturile interioare şi fără să-şi prindă vreodată degetele-n angrenaje...

— Dar el nu mai are ce să-şi prindă! se încăpăţînă Sin-hua. Dumneata ştii cîte degete are unchiul Liu? Şase şi jumătate la amîndouă mîinile! Cu atîtea a rămas el, pîn-a învăţat să lucreze cum lucrez eu acuma! Zău!... El a fost ucenic vreo unsprezece ani!

...Şi de aici înainte începea o serie întreagă de complicaţii grave, importante, pe care inginerul Sie Fan-si abia era în stare să le priceapă. Din ce spunea Sin-hua reieşea limpede că în uzină există şi o secţie de baschet, de care inginerul habar n-avea. In această secţie, micuţa Sin-hua juca un rol foarte important pentru viaţa şi prestigiul uzinei! Dar dacă „inghelanda" ar fi lăsat-o „numai cu şase degete şi-un bont", atunci secţia asta de baschet „s-ar fi trezit cu un om lipsă". Pentru că, orice s-ar zice, la baschet, cînd mingea-ţi vine anapoda, îi dai direcţia spre coş chiar şi numai cu degetul cel mic, dacă-l ai! Dar dacă nu-l ai, ce-ai făcut? Cine pierde? Nu uzina?

Inginerul ştia vag că baschetul este un joc, un sport; dar i se părea destul de supărător ca tocmai uzina lui, care producea numai şi numai saci de cînepă, să aibă chiar o „secţie“ de baschet.

Baschetul însă nu era nici pe departe singura problemă de viaţă a micuţei Sin-hua, în care „inghelanda“, cu „rotoaiele ei colţate“, aducea tulburări şi amărăciune.

Agăţată mereu de mîneca inginerului, fata povestea, întorcîndu-se din cînd în cînd ca să vadă, parcă, dacă nu cumva „hodoroaga“ vrea s-o atace din spate. Venea de la ţară, micuţa Sin-hua. Era încă, pe trei sferturi, ţărancă. Pînă să ajungă în uzină — spunea — a trebuit „s-o piseze“ pe maică-sa o săptămînă încheiată. Mama zicea că „tu, ca fată, n-ai ce căuta în uzină, ca să-mi stai cine ştie cît nas în nas cu vreun băiat... Vă ştiu eu pe voi! Şi pe urmă, noaptea unde-ai să-mi dormi? Te-ai gîndit?“ La început, Sin-hua n-a avut ce să-i răspundă. O nelinişteau destul lucrurile acestea şi pe dînsa. In sat se auzeau atîtea!... Cînd a venit însă din nou în comuna lor un reprezentant al uzinei ca să facă angajări, Sin-hua l-a luat deoparte şi l-a întrebat cinstit despre toate. A aflat

şi, o săptămînă mai tîrziu, s-a înfăţişat la uzină împreună cu maică-sa. Deci inginerul află amănunţit cum au luat ele două legătura cu preşedintele sindicatului şi cum preşedintele a poftit-o pe bătrînă să viziteze uzina „şi pe urmă să aleagă“; întîi au văzut atelierele, apoi cantina, pe urmă terenurile de sport, unele pentru fete, altele pentru băieţi, şi după aceea locuinţele, într-o clădire dormitoare pentru fete, în alta dormitoare pentru băieţi, în alte două apartamente pentru cei cu familii... Totul nou. „Dacă pui cap în cap numai sălile cît am călătorit noi, iese drum mai lung decît toate uliţele comunei noastre la un loc!“ s-a minunat bătrîna ostenită. Şi a plecat acasă mîndră că Sin-hua a ei „va învăţa meseria tocmai aici“. La vreo două luni după aceea, Sin-hua, care cînd intrase în uzină nu ştia decît să se iscălească, i-a scris maică-si, cu mîna ei, o scrisoare de cincizeci şi două de cuvinte, pe care o ştia încă şi i-a recitat-o inginerului întocmai: o înştiinţa pe bătrînă că şi-a sfîrşit cu bine ucenicia şi, peste o săptămînă, va începe să lucreze, singură la o maşină, pînză de cînepă pentru o mulţime de saci, în fiecare zi! S-a lăudat în treacăt că la învăţătura de carte merge bine, dar nu i-a scris

că la club, în două săptămîni, a dansat cu Fan Tî-pian de patru ori. Nu i-a spus nici că la baschet, nu demult, echipa ei de fete „a desființat pur și simplu“ echipa a doua a băieților de la „transporturi interioare“... Rău a făcut că nu i-a scris! Acuma, chiar în ziua cînd i s-a dat pe seamă liverpool-ul, a primit un răspuns făcut de careva după dictarea maică-si. Avea scrisoarea în buzunar și inginerul Sie Fan-si a fost obligat s-o citească pentru că, susținea Sin-hua, el „ca șef al ălora de la reparații“, era „foarte vinovat“.

„Fetiță dragă — spunea scrisoarea — mult m-am bucurat că tu ai învățat în două luni toată mașina, care am văzut și eu cît e de mare. Dacă ar trăi taică-tău, dumnealui s-ar bucura foarte mult. Rău este numai că voi fetele trăiți acolo prea singurele, așa cum am văzut cînd te-am dus, iar ție ți-a venit vremea să te măriți și nu te cunoaște nimeni, tu avînd acuma ca zestre bună meseria care ai deprins-o repede, cumințenia cîtă ți-am dat eu, iar de urîtă știi și tu că nu ești cea mai slută. Așa că tu să ceri leafa și de azi în două săptămîni să vii înapoi acasă cu toate lucrurile ce ți-am dat și ce-ai mai cumpărat dacă n-ai fost cheltuitoare, eu pregătind cu toată dragostea să te dau unui bărbat bun pe care l-am ales și ieri mi-a adus și daruri pentru tine. A ta mamă iubitoare.“

Acuma, prin urmare, Sin-hua trebuia să-i scrie maică-si nu cincizeci și două de cuvinte, ci pe puțin cinci sute, ca să-i spună că după legea nouă fetele din China au dreptul să se mărite cu cine vor și socot ele; că părinții nu le mai pot nici sili, nici vinde; că s-au schimbat vremurile; că înainte de a fi căsătoriți, copiii trebuiesc întrebați; că ea rămîne la uzină... Și poate o să-i dea maică-si a înțelege că seara, la club, Fan Tî-pian a cerut-o la dans de patru ori în două săptămîni, așa că...

Fără să lepede mîneca inginerului, Sin-hua schiță un gest de mare disperare și izbucni mînioasă:

— Ei, scrie, dacă ai degete de scris! Și-apoi mai scrie și pentru școală! Și-apoi mai desenează și rama ziarului de perete! Dacă „hodoroaga“ dumitale...

Și iarăși „inghelanda“... și iarăși „hodoroaga“...

Neștiind ce să mai facă, inginerul era gata să aprobe totul, să compătimească totul, și în

acelaşi timp, încet, pe nesimţite, căuta să se apropie de liverpool: să smulgă acele apărători atît de primejdioase pentru maşină, iar apoi fie ce-o fi! Dar era destul de greu s-o înşeli pe micuţa Sin-hua...

Tot aşa, într-un tîrziu, cînd inginerul a băgat de seamă că lîngă dînşii este cineva care-i ascultă şi chiar ia note într-un carneţel, discuţia lui cu Sin-hua era mai degrabă sfadă şi în bună măsură, chiar luptă corp la corp.

— Dumneata pe cine cauţi? se interesă inginerul acru, încercînd zadarnic să-şi smulgă mîneca halatului din mîna fetei.

Preocupat de ceea ce nota în carnetul lui, nou venitul, un om mărunţel, tuciuriu şi ciupit de vărsat ca un burete şcolar, nu-şi ridică ochii îndată.

— Vedeţi-vă de treabă, vedeţi-vă de treabă, îi îndemnă el; dar simţind că, stingheriţi de ivirea lui, cei doi nu-şi vor „vedea de treabă", închise caietul şi, cu un aer de mare mulţumire, strigă în urechea inginerului fără să ţină seamă că Sin-hua va auzi şi ea: Să ştii că are şi fata dreptate! Liverpool-urile astea parcă-s maşini de zdrobit degetele nu războaie de ţesut. Dumneata, pesemne, nu eşti tehnician... În

locul dumneavoastră, eu nu m-aş sfădi de loc; m-aş duce la inginerul de la atelierul mecanic; în două zile, în trei zile, toată uzina ar avea apărători de tablă... De tablă, nu de sîrmă ca botniţele astea, dar apărători!

Ca să nu strige cumva de bucurie vreo necuviinţă, Sin-hua trase aer în piept adînc, de două ori la rînd. Simţea că soarta i-a adus un aliat de nădejde şi, bănuindu-şi victoria aproape, reintră în luptă cu energie sporită.

— Nu-i vorba numai de apărători. Dacă „Reparaţiile" ar lucra cum se cade...

Aşadar acest domn negru şi pipernicit socotea că, „pesemne, el, inginerul Sie Fan-si, şeful atelierului mecanic, nu-i tehnician". Hotărît să lămurească lucrurile pe loc, inginerul o întrerupse pe Sin-hua la jumătatea frazei.

— Dumneavoastră cine sînteţi? Pe cine căutaţi? Cum aţi intrat aici?

Omul o rugă pe Sin-hua să aştepte şi scoase dintre filele carnetului o hîrtiuţă: era, citi inginerul, un anume Pan U-min. Conducea un atelier mecanic de reparaţii. Acest atelier, atelier de stat, primise de curînd sarcina să producă utilaj textil, iar Pan U-min, directorul, era împuternicit să ceară „tuturor uzinelor, fabricilor şi

atelierelor textile din provincia Cețzian, propuneri, sugestii și observații asupra calităților și defectelor utilajului folosit în prezent."

— După părerea mea... inginerul vru să înapoieze hîrtia lui Pan U-min, dar Sin-hua, care o silabisea și ea, îl obligă să întîrzie cîtva timp lăsîndu-și fraza întreruptă. După părerea mea, la noi n-o să găsiți ceea ce vă trebuie, domnule director. Noi facem saci de cînepă, nu facem studii. N-am fost puși aici ca să suspectăm, nu-i așa, calitatea mașinilor, sau cinstea comisiei care le-a recepționat, ci ca să lucrăm cu ele...

— Mă rog !... ridică din umeri nemulțumit Pan U-min. Și după ce-l măsură pe inginer lung, cu o privire și războinică și veselă, întrebă repede : Nu știți pe unde-i inginerul Sie Fan-si ? Mi s-a spus că a pornit încoace...

— In legătură cu ce chestiune-l căutați ? — se interesă prudent inginerul.

— In legătură cu chestiunea asta a mea și-a lui : ne ocupăm amîndoi cu utilajul textil...

— Așa... Utilaj textil...

— Tragem la aceeași căruță, cum s-ar zice : el înaintaș, eu, după dînsul ; dar nici n-am apucat să ne cunoaștem...

Pe inginerul Sie Fan-si îl necăjea din ce în ce

mai rău gîndul că omul acesta, care asculta cearta lui cu Sin-hua de cine știe cîtă vreme, și mai lua cine știe de ce și note, nu era în stare să-și închipuie că „înaintașul" lui era chiar el. Și omul era doar — culmea ! — directorul unei uzine de stat care abia trebuia înființată, un om, așadar, foarte priceput, cu experiență...

— Inaintaș ?! se miră el cu toată sinceritatea, schițînd un gest de mare lehamite. După mine, vă spun cinstit, aprecierea este, nu-i așa, cel puțin exagerată...

— De ce ? întrebă Pan U-min scurt și se vedea bine din felul cum aștepta răspuns, că are de gînd să se bată pentru locul și prestigiul inginerului Sie Fan-si, „înaintașul" lui, cu toată patima.

Puțintel stingherit, pentru că i se părea necinstit să vorbească despre propriile lui păreri lăsîndu-se luat drept altul, dar ațîțat și pus pe harță, inginerul căută să explice totul cît mai scurt și cît mai clar.

— Dumneavoastră, domnule director, știți foarte bine că nu toți inginerii fac o muncă propriu-zis creatoare. Unii sînt inventatori, nu-i așa, inovatori, fac proiecte și le realizează... Alții sînt și rămîn toată viața simpli ingineri de

exploatare, de în-tre-ţi-ne-re! Eu recunosc: în munca lor, inginerii de întreţinere nu sînt nici mari solişti, nici compozitori, sînt simpli scripcari de duzină. Dacă li se dă un instrument şi o melodie, ei cîntă. Dacă li se dă, prin urmare, o maşină şi un tabel de instrucţiuni, ei produc. Sînt utili totuşi. Dacă n-ar fi utili, n-ar exista. Însă problemele dumneavoastră nu pot fi lăsate pe seama unor ingineri din această, nu-i aşa, speţă. Inginerul Sie Fan-si nu-i „înaintaş" pentru nimeni. Îmi pare rău şi pentru dumneavoastră, şi pentru el... Vă rog să mă credeţi... dar aşa-i!

Pan U-min fierbea.

— Cu filozofii dintr-astea — răspunse el în doi peri — degeaba te potcoveşti: tot fără pingele rămîi! şi luă, înflăcărat, apărarea „înaintaşului" său. Dacă zici că lucrezi aici, atunci îl cunoşti pe inginerul ăsta, pe Sie Fan-si, mai bine decît mine. Doar ai auzit şi dumneata; nu se poate să fi trăit cu cînepă-n urechi tot timpul: acum treizeci de ani, omul ăsta a frecat cinci ani podele într-un hotel din America, şi-n cinci ani a urmat politehnica de două ori, nu o dată. E de două ori inginer: întîi textilist, pe urmă mecanic, specialist în construcţii de maşini-unelte!

A făcut aşa ceva acum treizeci de ani, da, află şi dumneata!... Păi dacă pornea la drum cu filozofii... despre nu ştiu ce solişti şi nu ştiu ce duzine de scripcari... îl mîncau ploşniţele de pomană în hotel, acolo, şi azi nu l-ar fi respectat nimeni, n-ar fi avut nimeni nici o încredere într-însul...

— În China, filozofiile acestea ale mele sînt totuşi bune, din păcate, domnule director, rezistă încă inginerul Sie Fan-si pe poziţiile lui, zdrobit de conştiinţa că ceea ce face el începe a fi cu desăvîrşire necinstit.

— În China?! tresări Pan U-min. Depinde de care Chină vorbeşti dumneata. De paisprezece ani eu trăiesc într-o Chină unde nişte fetiţe ca asta, ca Sin-hua, au făcut din nimic obuze, puşti, medicamente, tot ce vrei. Au făcut şi filozofie, să ştii. Dar filozofîstîcuri ca dumneata, nu!

— Dumneavoastră — ghici cu uşurinţă inginerul — aţi făcut parte din Armata de Eliberare cu siguranţă. Aţi fost mereu în zonele libere...

— Cu siguranţă! încuviinţă Pan U-min, dar nu adăugă nici o vorbă în plus.

— Eu... am lucrat douăzeci şi opt de ani în

cealaltă China. Dincoace, sub gomindan. Vorbesc pe bază de ce-am trăit eu.

— Mă rog... conveni Pan U-min. Esențialul este să vorbim cinstit. Dacă vorbim pe bază de ceea ce vedem, trăim, învățăm, atunci o să ne înțelegem. Orideunde am porni, tot acolo ajungem! și uitînd, pesemne, că-l căuta pe inginerul Sie Fan-si, uitînd să se intereseze măcar așa, din politețe, de numele celui cu care se ciondănise, o privi lung pe Sin-hua și li se adresă voios amîndurora: Ce zicea fetica asta că le-ar mai trebui liverpool-urilor, în afară de apărători? și-i atrase binișor pe amîndoi spre mașină.

Trei sferturi de ceas, inginerul Sie Fan-si a stat ca o stană de piatră și n-a rostit nici un cuvînt. Cu Pan U-min a vorbit numai micuța Sin-hua și, pentru că degetele ei erau zdrelite, pentru că din cauza asta locul echipei de baschet a fetelor era grav primejduit în clasamentul naional, pentru că la școală fata abia izbutea să țină penelul în mînă iar mama ei habar n-avea de noua lege a căsătoriei, de aceea Sin-hua a vorbit ca un procuror necruțător despre fiecare „rotoi colțat" al „inghelandei", despre fiecare „șuviț-manetă", despre un anume „jghebuleț" al suveicii, și așa mai departe.

Despre inginerul Sie Fan-si n-a mai spus nici un cuvînt. „Se vede că-i e și milă de mine!" gîndea inginerul amărît. „Am înșirat atîtea gogomănii... E rușinos!... Și totuși, nu-i așa, de ce gogomănii?!"

Neobosit, Pan U-min cerea explicații peste explicații, lua note, făcea schițe și din cînd în cînd striga bucuros:

— Mulțumesc, fată, am priceput, e bine. Altceva ce nu-ți place?...

Dar la sfîrșit și-a adus totuși aminte că mai are pe cineva de față:

— Acum hai să mergem în biroul dumitale, luă el brațul inginerului, vrînd, se vede, să-l ajute să sară gărdulețul țarcului. Fata trebuie să mai și lucreze azi, nu?...

— Să mergem... încuviință inginerul cu jumătate gură. Dar de fapt... deși nu m-ați întrebat încă... trebuie să vă spun că eu... sînt totuși inginer... tehnician, adică... și mă numesc chiar Sie Fan-si... V-am vorbit pe baza propriilor mele gînduri și a propriei mele experiențe, pe care... nu-i așa... nu pot să le reneg.

— Știu, știu. M-am lămurit de mult, hohoti Pan U-min: pe baza propriei dumitale experiențe, da, și împotriva propriilor dumitale gîn-

duri... Clar! de azi în şaisprezece luni, ştii doar, halele astea, toate trei, or să fie pline cu maşini făcute de noi. Aici în uzină se face o comisie... o să judecăm împreună planurile maşinii noi... o să experimentăm mai tîrziu prototipul... o să facem împreună propuneri de îmbunătăţire... Am discutat şi cu directorul dumitale: îţi propunem să conduci comisia asta în calitate de preşedinte. Vrei?

Inginerul, în sinea lui, voia din toată inima; dar în clipa aceea îi era cu desăvîrşire imposibil să spună „vreau". Era pornit într-un asemenea chip împotriva lui însuşi şi împotriva lumii întregi, încît, mărturisindu-şi cu răceală că „inginerul Sie Fan-si este, nu-i aşa, de-o stupiditate degradantă, chiar dacă are şi ceva dreptate", se lăsă călăuzit spre propriul lui birou ca un orb, tăcînd cu încăpăţînare şi suferind cumplit, pas cu pas, toate caznele iadului.

*

...Cînd, după o pauză destul de lungă, inginerul Sie Fan-si ridică din nou paharul de ceai, simţi în nări abur cald de vin. Nu se întrebă cînd, cum, de ce şi cine dintre cei de faţă a luat

iniţiativa schimbării. În clipa aceea, înţelegea însă, aşa era bine, aşa trebuia să fie! Cu paharul în mînă, în tăcere, dădu ocol camerei, oprindu-se cîteva clipe înaintea fiecăreia dintre planşele expuse pe pereţi şi atrăgînd, numai cu privirile, atenţia tuturor asupra fiecărei planşe. Lucruri bine cunoscute de toţi.

În grafice, în desene, în fotografii, planşele arătau cum s-au construit la Hanciou, după planuri întocmite de specialişti sovietici, cu ajutorul direct al cîtorva constructori sovietici, clădirile uzinei acesteia de stat: „Prima uzină textilă de cînepă a provinciei Ceţzian". Totul a fost făcut în zece luni, din octombrie 1949, adică la puţin timp după eliberarea oraşului, şi pînă în august 1950. Planşele povesteau pe scurt, cu precizie inginerească, cum pînă în 1951 în halele uriaşe n-au lucrat totuşi decît patruzeci de maşini engleze, aduse în China cu nouă ani înainte, la Şanhai, şi depozitate, claie peste grămadă într-un hambar, de-un industriaş japonez care n-a mai apucat să-şi construiască fabrica plănuită... Un an, pe maşinile acestea, cu greu scoase din rugină, au lucrat în trei schimburi cîteva sute de muncitori, dintre care două treimi erau de fapt ţărani sau mici meşteşugari în curs

de calificare. Dintre ingineri — erau în totul cinci ingineri — patru veneau direct din şcoală şi mai aveau de dat destule examene pînă să-şi primească diploma. Separat, în cîteva planşe aşezate anume pe acelaşi perete, se povestea în cifre şi schiţe despre activitatea depusă pe atunci în uzină de o „comisie pentru proiectarea utilajului textil chinez“ transformată mai tîrziu în „comisie de inovaţii şi raţionalizări“. În comisie intrau, pe lîngă muncitori şi tehnicieni localnici, cîţiva delegaţi trimişi de două „ateliere de reparaţii pentru utilaj textil“: un atelier tot din Hanciou, altul din oraşul Siuciou. În decurs de cîteva luni, atelierele acestea s-au transformat în adevărate fabrici de maşini-unelte. Condusă de inginerul Sie Fan-si, comisia a adunat la Hanciou — povesteau planşele — nu mai puţin decît 530 propuneri de modificări şi îmbunătăţiri... Între altele, şapte chiar de la inginerul Sie Fan-si... Pe peretele următor, planşele arătau cum, începînd din vara anului 1951, în halele la început goale, au fost montate în linii lungi de cîte două sau trei sute de metri — „în ordine sovietică“ se spunea în uzină — noile maşini chineze fabricate la Hanciou şi la Siuciou: mai bune decît cele importate altădată, mult mai

productive, mult mai uşor de supravegheat, mai sigure şi mai durabile... De atunci, uzina a început să fie ceea ce este astăzi: una din cele mai mari şi mai moderne uzine pentru prelucrarea cînepei din China şi din Asia întreagă.

— Dragi tovarăşi — îmbrăţişă inginerul într-o privire nu numai oaspeţii, ci de asemenea istoria vie a uzinei, aşa cum îl înconjura din planşele expuse jurîmprejurul lui — eu voi termina. Înainte de a da doctorilor ceea ce-i al doctorilor, ridic un pahar plin în cinstea muncitorilor chinezi, a tehnicienilor şi inginerilor chinezi, din toate generaţiile, din toate provinciile. Pentru viitorul vostru mare, scumpi tovarăşi tineri ingineri! Dacă azi, în China eu mi-aş începe viaţa de tehnician şi n-aş sfîrşi-o, aş pune pe prima pagină a primului meu caiet de note această însemnare, scrisă azi dimineaţă, tot de mine, pe ultima pagină a celui din urmă caiet. Daţi-mi voie să v-o citesc:

„Întreţinerea sau exploatarea unei maşini — am scris — este o muncă de creaţie. Ea cere inginerului, tehnicianului şi muncitorului, tot atîta ingeniozitate, seriozitate, gingăşie şi perseverenţă cît şi munca legată de inventarea, proiectarea şi fabricarea maşinii. E vorba despre

două fețe, două aspecte, ale uneia și aceleiași munci. Ele nu se pot despărți cu nici un chip. Pentru orice inginer, tehnician sau muncitor, adevărata muncă de întreținere constă în: a ști să cauți chiar și imperfecțiunile celei mai perfecte mașini pe care o ai în seamă, a ști să le găsești și a ști să le înlături. Inseamnă deci a ști să vezi în fiecare mașină nouă, profilul viitoarei mașini, mai bune, care după un timp o va înlocui. Inseamnă că o mașină este bine folosită atunci cînd, la fiecare revizie, proiectul ei inițial nu este pur și simplu respectat, ci revizuit, îmbunătățit și dezvoltat".

Așa am scris. Am învățat aceste lucruri de la un tehnician — aș spune — de geniu, fostul lăcătuș Pan U-min, acum director la uzina metalurgică din Hanciou; un om care a fabricat timp de patrusprezece ani ghiulele și pistoale pentru Armata de Eliberare, inventînd de fiecare dată, după nevoi și după posibilități, tehnici noi chiar și pentru fabricarea prafului de pușcă; pe urmă, tot el, a fabricat în serie, un an și jumătate, cele dintîi războaie chineze de cînepă, cele mai bune pe care le-am văzut eu pînă azi. De la el am învățat, și de la o strălucită tehniciană, țesătoarea Uan Sin-hua din uzina noastră, o tînără care chiar pe vremea cînd nu stăpînea vocabularul tehnicii de loc, știa să-și iubească mașina cu exemplară exigență... Ei, și dumneavoastră toți, dragii mei, mi-ați pus acum trei ani cîteva întrebări despre mașini, despre mine însumi, despre dumneavoastră și despre munca noastră; ca să vă pot răspunde, a trebuit să calc în picioare unele bazaconii învățate în America, și întărite aici, în douăzeci și opt de ani, sub dresajul experților din gomindan; a trebuit să învăț multe lucruri de la început: de astă dată din manualele celor mai de frunte tehnicieni, muncitori și oameni ai lumii, din cărțile sovietice... Vă mulțumesc tuturor!... Cu aceste gînduri, iată, la cincizeci și șase de ani, bătrîn, puțin ramolit poate, plec, nu-i așa, acolo unde mă trimiteți, la sanatoriu, mîndru ca un păun pentru că totuși, din treizeci și unu de ani de practică inginerească, trei i-am petrecut în China democrat-populară: am fost și eu, pot spune, trei ani inginer adevărat.

— Și-o să mai fii — a ridicat Pan U-min paharul — după ce-i trece prin serviciul de întreținere de la sanatoriul din Țindao. Azi au și doctorii caiete de însemnări... Să trăiești și să te întorci sănătos!

Pan U-min a vorbit ca un om care ştie ce spune, ceilalţi l-au sprijinit zgomotos, dar inginerul, cu totul necunoscător în problemele noi ale medicinii chineze, a clătinat din cap neîncrezător şi, pipăindu-şi gînditor plicul albastru din buzunar, nu i-a contrazis, numai ca să le facă plăcere.

★

Autorul acestei povestiri se socoate dator să comunice cititorilor că el n-a fost de faţă la întîmplările descrise mai sus. Unele din ele i-au fost povestite de un cunoscut profesor al universităţii din Uhan, profesorul Liu Tî-iuen, altele de textilista Cian Si-hua din Hanciou şi, în sfîrşit, cele mai multe date le deţine de la bătrînul inginer Sie Şau-cin, cu care a legat cunoştinţă în decembrie 1953, cu prilejul unei lungi vizite la „Prima uzină de cînepă a provinciei Ceţzian".

Inginerul acesta, al cărui nume şi a cărui viaţă seamănă atît de bine cu numele şi viaţa eroului povestirii noastre, inginerul Sie Fan-si, se reîntorsese de la sanatoriu de curînd. Era

sănătos, vesel şi cîştigase într-o lună opt kilo grame. Pe prima pagină a notesului cu care şi-a început al treizeci şi doilea an de activitate, a transcris simplu, exact, nişte însemnări notate pe ultima pagină a caietului cu care a încheiat anul al treizeci şi unulea... Aceste însemnări sînt cunoscute cititorilor.

Conducerea uzinei, respectînd nişte prescripţii medicale trimise de direcţia unui sanatoriu din Ţindao, nu îngăduie ca inginerul Sie să rămînă în secţie în afara celor opt ore oficiale. Drept care inginerul, în complicitate cu cei doi fii ai lui — care urmează politehnica şi-şi propun, amîndoi, să termine paralel secţiile de textile şi maşini-unelte — a întemeiat acasă o instituţie numită în familie „cooperativă de tehnicieni voluntari pentru cercetarea, transcrierea şi prezentarea invenţiilor făcute de muncitorii de la uzina tatii".

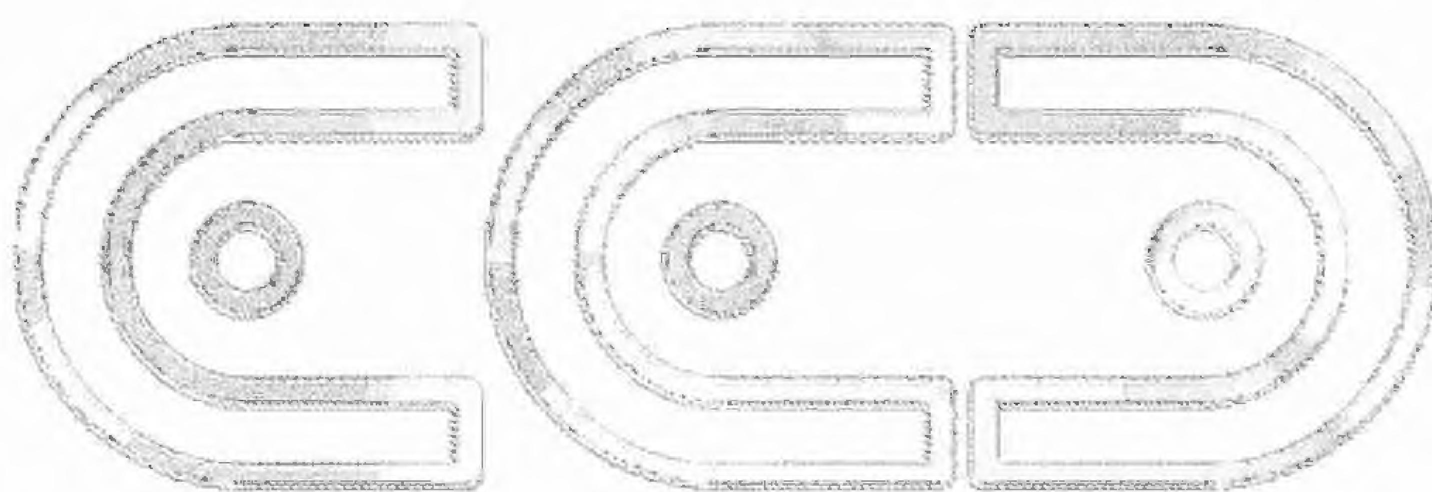
Cînd vine vreun vecin care nu l-a văzut pe inginer de cîteva luni şi o întreabă pe doamna Sie unde-i „moşul dumneaei", dînsa dă uşurel deoparte perdeaua de pe uşă şi strigă, destul de tare, ca să se audă tocmai într-a treia cameră, la „cooperativă" :

— Hei, băieţi, avem musafiri !

— Pentru care din băieţi ? vine de acolo, neschimbată, o întrebare.

— Pentru tata... Pentru tata !... Voi, ceilalţi, vedeţi-vă de treabă...

Scanare și prelucrare digitală

de

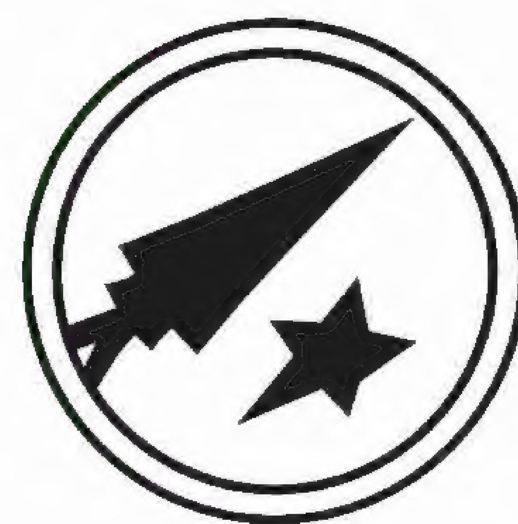

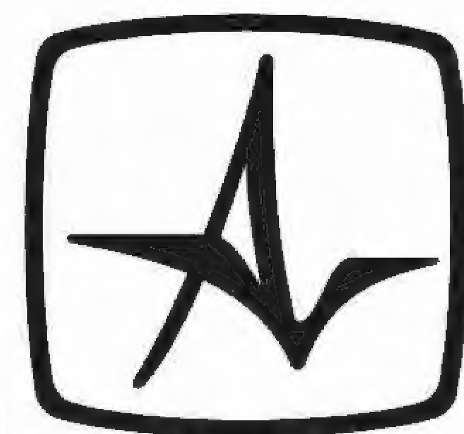
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

